

Lenka Müllerová, *Tábory nucené práce České Budějovice 1948-1950.* Diplomová práce PF JU, České Budějovice 2010, 107 s. + přílohy.

Posudek oponenta

Diplomantka Lenka Müllerová, studijní obor ČJ-D/SŠ, předložila jako svou diplomovou (magisterskou) práci zajímavou sondu nejen do regionálních dějin Českobudějovicka, když v Českých Budějovicích fungoval tábor nucené práce (TNP), nejdříve II. ženský (15.12.1948-15.2.1950) a později i I. mužský (1.9.1949-15.2.1950), ale přeneseně i do jiných podobných táborů v tehdejší Československu, když zdařile popsala, jak fungoval každodenní život jejich chovanců.

„Tábory nucené práce u nás vznikaly v době převzetí moci KSČ a měly tudíž především sloužit k potlačení nepřátel režimu, zároveň se sem však dostávali lidé, kterým se nechtělo pracovat, nebo ti, jež nesouhlasili s tímto režimem a pokusili se neúspěšně o útěk do zahraničí. Ať už byl důvod dodání do TNP jakýkoliv, vždycky došlo k omezení osobní svobody zařazeného jednotlivce, byl vytržen ze svého prostředí, od své rodiny a známých. Datem zařazení do TNP se z člověka stal chovanec, který již neměl možnost rozhodovat o svém životě. Tito lidé měli dopředu určeno, kdy budou vstávat, jakou budou mít snídani, kdy a kde začnou pracovat, jaké budou muset plnit normy, jak budou využívat „svůj volný“ čas atd. Všechno zde mělo svůj pevný řád, který museli chovanci dodržovat a pokud se tak nestalo, byli potrestáni.“ (s. 8 - Úvod).

Diplomantka si jasně uvědomuje, že politické uspořádání pounorového Československa úzce souviselo s jeho poválečným vývojem, který ovšem značnou měrou ovlivnily dohody uzavřené v období let 1943-1945 a to jak mezi vítěznými mocnostmi, tak ale také mezi dr. Edvardem Benešem a Josifem Vissarionovičem Stalinem v Moskvě 12.12.1943. Ty vlastně via facti určily začlenění ČSR do tvořícího se Východního bloku, což se ještě více umocnilo v roce 1947, kdy po všech proběhlých peripetiích, došlo k definitivnímu nepřijetí Marshallova plánu československou vládou.

Celá diplomová práce L. Müllerové je postavena na pečlivě zpracovaném půdorysu, který tvoří na sebe navazujících 7 kapitol. V části *Úvod* (s. 8-10) je pečlivě provedená analýza použité literatury a dostupných pramenů jak ve SOkA České Budějovice, tak v Národním archivu v Praze, odkud čerpala zejména z Fondu branně bezpečnostní komise a z Archivu bezpečnostních složek. První kapitola: *Tábory nucené práce* (s. 11-17), následuje kapitola druhá: *TNP v Českých Budějovicích*, (s. 18-42), rozčleněná dále na 14 podkapitol výstižně přibližujících celý chod tábora od nástupu chovance a jeho život v něm až po jeho propuštění, včetně možnosti vstupu do tábora atd. Kapitola třetí: *Činnost a zaměstnanci zajišťující plynulý*

chod tábora (s. 43-54) je věnována osobě velitele tábora, ostraze, útekům, finančním záležitostem i správnímu personálu. Kapitola čtvrtá: *Zařazení příslušníků TNP do pracovního poměru* (s. 55-72) zachycuje podniky, které zaměstnávaly zdejší chovance, včetně ukázek socialistické smlouvy chovanců TNP v n. p. Drátovny a šroubárny, ve Spojených smaltovnách, Českobudějovických papírnách a v Jihočeském pivovaru Budvar. Kapitola pátá: *Život v TNP* (s. 73-94) zachycuje osvětovou činnost, pravidla chování, denní řád, hygienu, dopisy a poštovní zásilky, dovolené, propustky a návštěvy rodinných příslušníků, zdravotní situaci a vyšetřování (jednání některých strážných vůči chovankám a obsahuje zajímavé výpovědi). Šestá kapitola: *Zrušení NTP* (s. 95-96) je stručné pojednání o zrušení obou zdejších TNP I. a II. V poslední sedmé kapitole: *Vzpomínky Jaroslava Vojtěcha* (s. 97-101) je formou Oral history zpracován rozhovor s panem Jaroslavem Vojtěchem, jedním z těch 20.000 lidí prošlých TNP, který osobně „poznal“ TNP v Českých Budějovicích. *Závěr* (s.102-103) provádí přehlednou rekapitulaci docílených výsledků diplomové práce

Autorka nás seznamuje s tím, jak skutečně fungoval každodenní život chovanců / chovanců TNP, jejichž hlavním cílem ovšem bylo převychovávat lidi k plné podřízenosti se komunistickému režimu, přičemž vždy šlo také ale o patřičně vysoké pracovní nasazení všech převychovávaných, což bylo pro režim vlády jedné strany to skutečně nejdůležitější! Proto také práce obsahuje ony potřebné a přitom zcela konkrétní údaje o tom, jak probíhala osvětová činnost v TNP v Českých Budějovicích. Je správně konstatováno, že: „*Samozřejmě také celková „atmosféra“ v jednotlivých TNP byla různá. Záleželo především na personálu, který měl „požehnání“ od komunistického režimu vykonávat tyto úkoly a jenž zajišťoval celý chod tábora. Neméně důležité také bylo umístění tábora a jeho vybavenost. V neposlední řadě život v TNP ovlivňovaly také podniky, pro něž museli chovanci pracovat.*“ (s. 8).

Po formální stránce lze s potěšením zmínit, že splňuje všechny potřebné požadavky, totéž také platí i v části prameny a literatura a u osmi vhodně vybraných příloh. Je z ní evidentně „vidět“ autorčino zaujetí zvolenou tematikou. Proto doporučuji předloženou DP poslat jako soutěžní práci do 12. ročníku soutěže o „Cenu Edvarda Beneše“ v Sezimově Ústí v oboru historie 20. století. Dávám také na autorčino uvážení, zda by svou práci, pochopitelně po ještě dalším jejím potřebném dopracování, nechtěla přihlásit ke SRZ.

Diplomovou práci proto jednoznačně **doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm výborně.**

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

České Budějovice 21. května 2010